

Ressenyes i novetats

Aprendre de lletres

Literatura i pedagogia, vides paral·leles

D'Enric Prats

Edicions de la Universitat de Barcelona, Barcelona, 2016

XAVIER BESALÚ

PERSPECTIVA ESCOLAR

Enric Prats és un professor de Pedagogia molt present en els mitjans de comunicació. Això vol dir que és un intel·lectual conscient que la seva funció ha de traspasar els murs de les aules per fer llum sobre la realitat, que es tracta d'una persona que llegeix, que trepitja el carrer i coneix de primera mà els neguits de la ciutadania. En definitiva, que estem davant d'un científic que no defuig el debat i que, a diferència dels tertulians, argumenta amb cura i coneixement de causa les seves afirmacions.

El seu darrer llibre, *Aprendre de lletres*, és una aportació singular. Però que ningú s'equivoqui: com diu ell mateix, estem davant d'un tractat de pedagogia, d'una reflexió sobre diversos temes educatius, suggerits per la lectura de deu relats atzarosos, sense cap mena de pretensió canònica ni pedagògica ni literària. Un tractat amb algunes idees força, magníficament sintetitzades en un epíleg, escrit a quatre mans amb el professor Conrad Vilanou. Llegiu sinó això: *La reclamació pedagògica és evident: no reduïm l'educació a pura tècnica; no deixem envair les aules per tecnologies buides*

d'ànima; no dibuixem plans d'estudis farriscats de teràpies emocionals; no reduïm les classes a sessions de màgia i quiromància; no convertim els docents en venedors de productes miraculosos que sanaran la pell, perquè l'ànima ja l'hem venuda.

Aprendre de lletres s'estructura en deu capítols, epíleg a part, ordenats en tres grans apartats amb denominador més o menys comú: el primer sobre el pas a l'adulthood des de la infància o l'adolescència (a partir d'obres de K. O. Knausgard, E. Reyes i P. Cameron); el segon sobre els llocs de l'educació (a partir de novel·les de T. Wolff, J. Williams, G. Swift i V. Pagès); i el tercer sobre el sentit de l'educació en un món sense referents (a partir d'E. Bunker, K. Ishiguro i E. Vila-Matas).

L'illa de la infantesa, de K. O. Knausgard, serveix a Prats per reivindicar el paper de la memòria com a motor d'aprenentatge, per deixar clar que l'educació escolaritzada no pot ser de cap de les maneres un procés espontani i natural, que és més que simple socialització, que la infantesa és una illa que perd la seva innocència quan connecta amb l'adulthood, una illa abocada al trencament necessari per esdevenir adult.

El país del aigua, de G. Swift, serveix a l'autor per entrar de ple en el debat sobre el currículum, sobre el que és important ensenyar i aprendre a l'escola, quan aquesta institució ha perdut —si és que alguna vegada el va tenir— el monopoli del saber, quan avui la quantitat d'informació dispo-

nible des dels llocs més impensats i remots és inabastable. I aquí va una primera afirmació, que no tothom subscriuria: *Sembla indiscutible que els continguts, expressats en els programes escolars, són una part fonamental de l'educació formal... Allò que defineix l'escola és el seu contingut, allò que s'aprèn.* Una altra: *L'educació és temps. I el temps s'ha d'organitzar. Per això s'han inventat les àrees, matèries o assignatures, que canalitzen el coneixement i ordenen el temps.* Però el temps, com l'espai, són categories que l'on line i la virtualitat han trastocat irremissiblement. I critica amb vehemència el paper residual que avui tenen en els currículums escolars a causa, en part, de les avaluacions externes (tant les anomenades de competències bàsiques com les PISA), les disciplines artístiques i humanístiques.

És evident que en aquesta ressenya no podem referir-nos als deu relats escollits per Enric Prats. Però sí que vull remarcar que els dos darrers són especialment intensos i punyents. K. Ishiguro (*No em deixis mai*) és l'excusa per teoritzar sobre una possible educació posthumana, més científica, més eficient, però també més dura, i per carregar contra els qui confien la salvació en una sobrevalorada educació emocional, perquè el que es necessita més que mai és una educació carregada de referents forts, una educació sòlida, que apel·li a la raó, sense oblidar els sentiments, però amb una base fonamentalment racional. Perquè, en temps de crisi i confusió, els educadors no es poden limitar a esperar Godot.

elona, 2016

de Pedagogia
de comunicació.
lectual cons-
de traspasar
llum sobre la
a persona que
er i coneix de
ciutadania. En
d'un científic
, a diferència
amb cura i co-
s afirmacions.

tre de lletres,
erò que ningú
eix, estem da-
, d'una reflexió
tius, suggerits
zarosos, sense
única ni peda-
t amb algunes
sintetitzades
mans amb el
egiu sinó això:
és evident: no
cnica; no dei-
ologies buides

I el llibre de Vila-Matas, *París no se acaba nunca*, és utilitzat per entrar en el debat sobre la innovació educativa, de tanta actualitat a casa nostra: *Amb la pèrdua de referents –escriu– tot s’ha de reinventar, com les pedagogies innovadores, que aparenten més del que acaben assolint... S’imposen les solucions a curt termini, amb poca reflexió teòrica, o gens, sense lectures històriques ni projecció de futur. Les innovacions esdevenen una fugida endavant quan no van acompanyades de l’anàlisi, la valoració i la crítica.*

Un llibre, aquest, que fa de la literatura i la pedagogia dues aproximacions a la vida i a l’educació paral·leles, especialment estimulant i recomanable. D’una banda, fa venir ganes de llegir algunes, sinó totes, de les novel·les que ens proposa l’autor. De l’altra, com he intentat reflectir en aquesta breu ressenya, estem davant d’un tractat de bona pedagogia, que ens posa davant dels desafiaments del present, que desmunta algunes celebrades sortides per inconsistents o suïcides i que, de manera clara i valenta, proposa explorar i recórrer camins que no descuiden ni el que hem après del passat ni les finalitats permanents de l’educació.

Fer de mestre

De Jordi Sedó
Ed. Malhivern, La Garriga, Barcelona, 2014

LEONOR CARBONELL

PERSPECTIVA ESCOLAR

Tal com es fa constar en la sinopsi del llibre aquest és un document "extremament crític sobre l'educació i sobre el sistema educatiu".

En el pròleg Salvador Cardús ens fa saber que:

"[...] l'autor parteix de la seva llarga experiència com a mestre per, això sí, revisar de dalt a baix tots els revolts d'un ofici tan debatut com, m'atreveixo a dir sense reserves, mal conegut.

"Sedó repassa amb seny, però sense fer embuts, des del paper de l'Administració

ed
dic
a l

El
tur
po
el:
ni
dc
ar
el:
le

Pl
er
op
pi
tc